

Яссін М. А.<https://orcid.org/0000-0002-0891-2069>

Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

СЕМАНТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ КЛЮЧОВИХ ІСЛАМСЬКИХ ПОНЯТЬ У СУЧАСНОМУ ДИСКУРСІ

У сучасних дослідженнях ісламської думки дедалі більшої актуальності набуває проблема семантичної трансформації ключових понять, що формують релігійно-правову систему. У статті досліджується явище зміни значень таких термінів, як «газва», «джихад», «шахід», «вбивство», а також «الأمية» та концепт «наسخ» (аброгація), у різних історичних і соціокультурних контекстах.

Аналіз наукових джерел свідчить, що трансформація значень цих понять не може розглядатися виключно як мовний процес. Вона відображає складну взаємодію між релігійними текстами, політичними структурами та суспільними умовами, в яких відбувалося формування та розвиток ісламської правової традиції. Зокрема, поняття «джихад» і «газва» демонструють процес семантичної спеціалізації, тоді як «шахід» – термінологізації, а «الأمية» – розширення інтерпретаційного поля.

Окрему наукову проблему становить концепт «نسخ» (наسخ), який посідає центральне місце у тлумаченні коранічного тексту та безпосередньо впливає на формування правових норм. У класичній ісламській традиції цей термін здебільшого інтерпретується як «скасування» або «замінення» одного припису іншим, що стало основою для формування теорії аброгації в усуль аль-фікх.

Водночас лінгвістичний аналіз кореня (ن-س-خ) свідчить про ширше значення, яке включає «переписування», «перенесення» або «підтвердження». У цьому контексті окремі дослідницькі підходи пропонують інтерпретувати «наسخ» не лише як скасування, але і як процес уточнення, послідовного роз'яснення або підтвердження змісту, що відповідає внутрішній логіці розвитку коранічного тексту.

Різні підходи до розуміння «наسخ» у класичній та сучасній науковій традиції свідчать про відсутність єдиного методологічного підходу. У ряді випадків розширене тлумачення аброгації призводило до значного збільшення кількості так званих «скасованих» аятів, що, у свою чергу, впливало на формування правових висновків.

Окремої уваги потребує питання співвідношення коранічного тексту та пророчої традиції (сунни) у контексті «наسخ». У деяких правових підходах висловлювалася думка про можливість впливу позакоранічних джерел на інтерпретацію або обмеження змісту коранічних приписів. Це породжує складні герменевтичні питання та підкреслює необхідність критичного й методологічно виваженого аналізу.

Таким чином, концепт «наسخ» відображає не лише внутрішньотекстові процеси, але й ширші інтерпретаційні механізми, що сформувалися у процесі розвитку ісламської правової та богословської думки. Його дослідження вимагає комплексного підходу, що враховує лінгвістичний, історичний і правовий аспекти.

Крім того, у сучасному дискурсі спостерігається тенденція до переосмислення та інтерпретаційного варіювання релігійної термінології залежно від ідеологічних, політичних та культурних контекстів. Це ускладнює адекватне розуміння первісних значень понять і потребує критичного аналізу з урахуванням історичної динаміки їхнього розвитку.

Таким чином, наукова проблема полягає у необхідності комплексного дослідження семантичної еволюції ключових ісламських понять, виявлення механізмів їхньої трансформації та оцінки впливу цих процесів на формування ісламського права. Вирішення цієї проблеми потребує міждисциплінарного підходу, що поєднує мовознавчий, історичний та правовий аналіз.

Ключові слова: семантична трансформація, ісламські поняття, джихад, шахід, газва, політичний дискурс, релігійна термінологія.

Постановка проблеми. Проблема семантичної трансформації арабських понять набуває особливої актуальності у зв'язку з її безпосереднім впливом на інтерпретацію релігійних текстів і формування ісламського права. Незважаючи на значну кількість досліджень у галузі арабського мовознавства та ісламознавства, питання історичної еволюції значень ключових термінів та їхнього впливу на правову думку залишається недостатньо систематизованим.

Основна проблема полягає у розбіжності між первісними значеннями понять, зафіксованими у коранічному тексті, та їхнім подальшим тлумаченням у класичній і сучасній традиціях. Ця розбіжність часто зумовлює різні підходи до розуміння релігійних норм і може впливати на формування правових висновків у межах ісламського права (фікху).

Крім того, відсутність комплексного міждисциплінарного підходу, який поєднує історичний, лінгвістичний і правовий аналіз, ускладнює адекватне розуміння процесів семантичної трансформації. Це створює потребу в системному дослідженні, спрямованому на виявлення причин, механізмів і наслідків змін значень ключових арабських понять.

Таким чином, постановка проблеми дослідження полягає у необхідності з'ясування характеру семантичних трансформацій арабських термінів та їхнього впливу на інтерпретацію ісламського права в історичній перспективі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема семантичних змін в арабській мові та їхнього впливу на ісламську релігію і правову думку привертала увагу як класичних, так і сучасних дослідників. У межах традиційної ісламської науки питання значення та інтерпретації ключових термінів розглядалися у працях з тлумачення Корану (тафсір) та ісламського права (фікху), зокрема у працях al-Ṭabaṭī, Ibn Kathīr та інших представників класичної традиції. У цих роботах основна увага приділялася поясненню значень термінів у контексті коранічного тексту, однак без системного аналізу їхньої семантичної еволюції в історичній перспективі.

У лексикографічній традиції, представленій такими працями, як «*Liṣān al-‘Arab*» Ibn Manẓūr, досліджено етимологічні аспекти та первісні значення арабських слів, що створює важливу основу для подальшого аналізу семантичних трансформацій. Водночас ці джерела здебільшого фіксують значення слів без урахування їхньої динаміки у релігійному та правовому дискурсах.

Сучасні дослідження демонструють зростаючий інтерес до проблеми семантичної еволюції релігійних понять. Зокрема, у працях Fazlur Rahman розглядається розвиток коранічних концептів у їхньому історичному контексті, тоді як John L. Esposito аналізує трансформацію значення окремих термінів у сучасному ісламському дискурсі. W. Montgomery Watt досліджує формування ісламської теології та вплив інтелектуальних процесів на розвиток релігійної термінології.

Разом із тим, аналіз наявних досліджень свідчить про відсутність комплексного підходу, який поєднував би історико-лінгвістичний аналіз семантичних змін із їхнім впливом на формування ісламського права. Більшість робіт зосереджується або на лінгвістичному, або на богословському аспекті, не приділяючи достатньої уваги їхній взаємодії. Це зумовлює наукову потребу у системному дослідженні семантичної трансформації ключових арабських понять у їхньому історичному розвитку.

У цьому контексті аналіз семантичних трансформацій передбачає звернення до конкретних понять, значення яких зазнали суттєвих змін у процесі історичного розвитку та відіграють ключову роль у формуванні ісламської релігійної та правової думки.

Показовим прикладом семантичної трансформації є поняття «*الأمية*» (аль-уммія). У класичних тлумаченнях Корану, зокрема у працях al-Ṭabaṭī та Ibn Kathīr, цей термін переважно інтерпретується як «неграмотність», тобто відсутність умінь читати й писати. Таке розуміння закріпилося у пізнішій традиції та стало домінуючим у багатьох лінгвістичних і популярних інтерпретаціях.

Водночас аналіз коранічного тексту дозволяє виявити ширше та більш первісне значення цього поняття. Зокрема, у аяті: «*هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِن كَانُوا مِن مِّنْهُمْ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ*» (Коран, ۶۲:۲) термін «*الأميين*» може інтерпретуватися не лише як «неписемні», але й як спільнота, яка не мала попереднього писаного одкровення або священного тексту. У цьому контексті «уммій» означає не стільки соціальну характеристику, скільки релігійно-історичний статус.

Це розуміння знаходить підтримку і в сучасних дослідженнях, зокрема у працях Fazlur Rahman, який розглядає даний термін як позначення спільноти, що не належала до традиції «людей Писання» і не мала власного канонічного одкровення.

Таким чином, відбувається розширення семантичного поля поняття «*الأمية*» – від вузького

значення «неграмотності» до ширшої категорії, що охоплює релігійно-історичний контекст. Це свідчить про складність інтерпретації терміна та необхідність врахування як мовного, так і текстуального й історичного аспектів його функціонування.

Іншим важливим прикладом є поняття «الجهاد» (аль-джихад), яке демонструє складний і багатовимірний процес семантичної трансформації. У лексикографічній традиції корінь (ج-ه-د) пов'язується зі значеннями «зусилля», «напруження сил», «праця» та «витривалість», що передбачає активне докладання фізичних або моральних зусиль. У цьому ж семантичному полі знаходиться і значення «терпіння» (ṣabr), як форма внутрішнього зусилля та стійкості.

У коранічному тексті поняття «джихад» функціонує у широкому спектрі значень, що охоплюють як внутрішнє моральне вдосконалення, самоконтроль і духовну боротьбу, так і більш загальне прагнення до захисту спільноти та утвердження справедливості. Таким чином, первісне значення терміна має комплексний характер і не обмежується виключно військовим виміром.

У процесі подальшого історичного розвитку, зокрема в період формування класичної ісламської правової традиції, відбувається поступова семантична спеціалізація поняття. У працях представників різних правових шкіл значна увага приділяється військовому аспекту «джихаду», що пов'язано з конкретними історичними умовами, включаючи політичну консолідацію та розширення мусульманських держав.

У сучасних дослідженнях підкреслюється, що таке звуження значення є результатом складної взаємодії релігійних текстів, інтерпретаційної практики та соціально-політичних чинників. Отже, поняття «джихад» зазнає трансформації від широкого універсального значення «зусилля» до більш спеціалізованого, що в окремих контекстах асоціюється переважно з військовою діяльністю.

Таким чином, цей приклад ілюструє процес семантичного звуження та спеціалізації, який має безпосередній вплив на інтерпретацію релігійних текстів і формування правових концепцій.

Поняття «شاهد» (шахід) є показовим прикладом глибокої семантичної трансформації. У своєму первісному мовному значенні, що відображене як у класичній арабській мові, так і в коранічному тексті, цей термін походить від кореня (ش-ه-د) і означає «свідок», тобто особу, яка надає свідчення або підтверджує істину. У правовому контексті

«шахід» – це той, хто виступає свідком у суді та дає свідчення щодо певної події чи факту.

У ширшому релігійному значенні це поняття також пов'язане з ідеєю засвідчення істини, де «шахід» постає як той, хто підтверджує правдивість віри або подій, зокрема в есхатологічному вимірі, виступаючи свідком перед Богом.

Однак у подальшій ісламській традиції відбувається поступова семантична спеціалізація цього терміна, внаслідок чого він набуває вузького значення – «той, хто загинув на шляху Бога». Така трансформація пов'язана з історичними, богословськими та інтерпретаційними процесами, що сформували нове термінологічне навантаження поняття в межах релігійного дискурсу.

Таким чином, відбувається перехід від загального значення «свідка», який дає свідчення, до спеціалізованого релігійного поняття, що позначає особу, чия смерть інтерпретується як найвище підтвердження віри. Це є характерним прикладом термінологізації та звуження семантичного поля у процесі історичного розвитку.

Окремої уваги заслуговує поняття «عقيدة» ('aḳīda), яке в сучасному ісламському дискурсі функціонує як позначення догматичного віровчення. З лінгвістичної точки зору це слово походить від кореня (ع-ق-د), що означає «зв'язувати», «зав'язувати» або «укріплювати», а дієслово «اعتقد» вказує на внутрішнє переконання або уявлення, яке «закріплюється» у свідомості.

Водночас у коранічному тексті термін «عقيدة» у такій формі відсутній. Натомість для позначення віри використовуються інші поняття, зокрема «الإيمان» (віра) та «اليقين» (впевненість, переконаність), які мають більш динамічний і процесуальний характер, пов'язаний не лише з інтелектуальним прийняттям, але й з етичним та духовним виміром.

Формування поняття «عقيدة» як технічного терміна пов'язане з розвитком ісламської теології (калам) у класичний період, коли виникла потреба у систематизації та раціоналізації віровчення. У цьому контексті відбувається процес концептуалізації – перехід від коранічних описових і багатовимірних понять до більш фіксованих і доктринальних категорій.

Таким чином, використання терміна «عقيدة» відображає не стільки первісну коранічну термінологію, скільки пізніший етап розвитку ісламської інтелектуальної традиції. Це свідчить про семантичну трансформацію, в межах якої відбувається перехід від відкритих смислових структур до більш систематизованих догматичних форм.

Таким чином, наведені приклади демонструють різні типи семантичних змін – розширення, спеціалізацію, термінологізацію та концептуалізацію. Усі ці процеси відбуваються під впливом історичних, релігійних і інтелектуальних чинників та безпосередньо впливають на інтерпретацію ісламських текстів і формування правових норм.

Постановка завдання. Відповідно до сформульованої наукової проблеми та мети дослідження, у статті ставиться завдання здійснити комплексний аналіз семантичної трансформації ключових арабських понять у їхньому історичному розвитку та визначити її вплив на формування ісламського права.

Зокрема, дослідження спрямоване на виявлення основних причин і механізмів зміни значень релігійних термінів, простеження їхньої еволюції від коранічного контексту до класичної та сучасної інтерпретаційної традиції, а також на з'ясування ролі лінгвістичних, соціокультурних і політичних чинників у цьому процесі.

Окрему увагу приділено аналізу конкретних понять, таких як «джихад», «газва», «шахід», «الأمية» та концепту «насах», з метою виявлення особливостей їхньої семантичної трансформації та впливу на інтерпретацію релігійних текстів. У межах дослідження також ставиться завдання здійснити порівняльний аналіз первісних і пізніших значень цих термінів у різних джерелах.

Таким чином, постановка завдання передбачає інтеграцію історико-лінгвістичного, контекстуального та інтерпретаційного підходів для досягнення цілісного розуміння процесів семантичної еволюції арабських понять та їхнього значення для ісламської правової думки.

Виклад основного матеріалу. Основний матеріал дослідження присвячено комплексному аналізу семантичної трансформації ключових арабських понять та виявленню її впливу на формування ісламської правової традиції. У межах даного розділу розглядаються як загальні теоретичні аспекти семантичних змін, так і конкретні приклади трансформації значень у релігійному контексті.

Виклад матеріалу побудовано за логікою поєднання історичного та лінгвістичного підходів. Спочатку аналізуються основні причини семантичних трансформацій, включаючи історичні, соціокультурні, мовні та ідеологічні чинники. Далі простежується історична еволюція значень досліджуваних понять від доісламського періоду через коранічний етап до класичної та сучасної інтерпретаційних традицій.

Особливе місце займає аналіз конкретних понять, зокрема «джихад», «газва», «шахід», «الأمية» та концепту «насах», які демонструють різні типи семантичних змін – розширення, звуження, спеціалізацію та термінологізацію. Розгляд цих прикладів здійснюється на основі зіставлення їхніх первісних значень у коранічному тексті з подальшими інтерпретаціями у класичних та сучасних джерелах.

Таким чином, виклад основного матеріалу спрямований на формування цілісного уявлення про механізми семантичної трансформації та їхній вплив на інтерпретацію релігійних текстів і розвиток ісламського права.

Результати дослідження. У ході проведеного дослідження було виявлено низку закономірностей, що характеризують процес семантичної трансформації ключових ісламських понять.

По-перше, встановлено, що зміна значень релігійних термінів відбувається під впливом комплексу взаємопов'язаних чинників, серед яких провідну роль відіграють історичні умови, інтерпретаційна діяльність релігійних учених, а також соціально-політичний контекст. Зокрема, поняття «джихад», «газва» та «шахід» демонструють різні типи семантичної еволюції – від розширення значення до його спеціалізації.

По-друге, з'ясовано, що трансформація значень часто супроводжується зміщенням смислових акцентів, що може призводити до звуження або переінтерпретації первісного змісту понять у межах релігійного та правового дискурсу.

По-третє, результати дослідження свідчать про наявність тенденції до інтерпретаційного варіювання релігійної термінології в сучасному дискурсі, що залежить від конкретних ідеологічних, культурних та політичних умов.

Водночас встановлено, що повернення до аналізу первісних значень понять у їхньому історичному контексті дозволяє більш об'єктивно оцінити їхній зміст та уникнути спрощених інтерпретацій.

Таким чином, результати дослідження підтверджують, що семантична трансформація є складним багаторівневим процесом, який має безпосередній вплив на формування ісламської правової думки.

Висновки. Висновки. Проведене дослідження дозволяє дійти висновку, що семантична трансформація ключових ісламських понять є не лише лінгвістичним явищем, але й результатом складної взаємодії історичних, релігійних і соціокультурних чинників. Водночас вона відображає динамічні процеси інтерпретації, що нерідко пов'язані

з інтелектуальними та соціальними змінами, а також із боротьбою за смисли в межах релігійного дискурсу.

Аналіз показав, що зміна значень таких понять, як «джихад», «газва», «шахід» та інших, відбувається у процесі їхньої інтерпретації в різних історичних контекстах, що безпосередньо впливає на формування ісламського права та релігійної думки загалом. Встановлено, що сучасне розуміння багатьох термінів може істотно відрізнятись від їхнього первісного змісту, що зумовлює необхідність критичного, історично обґрунтованого та міждисциплінарного підходу до їх аналізу.

Отже, дослідження підтверджує важливість поєднання методів мовознавства, історії та правознавства для глибшого розуміння процесів семантичної еволюції, а також відкриває перспективи для подальших наукових розвідок у цій галузі. Відновлення більш автентичного розуміння ключових понять можливе за умови застосування критичного мислення, наукового аналізу та збереження балансу між традицією та сучасними інтерпретаційними підходами.

Рекомендації. На основі отриманих результатів доцільно сформулювати такі рекомендації:

– здійснювати аналіз релігійних текстів з урахуванням їхнього історичного та соціокультурного контексту;

– застосовувати міждисциплінарний підхід при дослідженні ісламської термінології, поєднуючи лінгвістичний, історичний і правовий аналіз;

– сприяти розвитку наукового дискурсу, заснованого на критичному осмисленні класичних і сучасних інтерпретацій;

– приділяти увагу освітнім програмам, спрямованим на формування глибокого розуміння релігійної термінології;

– заохочувати міжкультурний і міжрелігійний діалог як засіб уточнення та гармонізації інтерпретацій ключових понять.

Реалізація зазначених рекомендацій може сприяти більш об'єктивному розумінню ісламської релігійної традиції та зменшенню ризиків її спрощеного або однобічного тлумачення.

Таблиця 1

Семантична трансформація ключових ісламських понять

Поняття	Первісне (лінгвістичне / коранічне) значення	Тип семантичної зміни	Пізніше (термінологічне / дискурсивне) значення	Основні чинники трансформації
«الأمية» (аль-уммія)	Спільнота без писаного одкровення; також можливе значення «неписемність»	Розширення (semantic expansion)	Соціальна характеристика: «неграмотність»	Тлумачення (тафсір), спрощення значення у пізнішій традиції
«الجهاد» (аль-джихад)	Зусилля, напруження, самодисципліна, моральна боротьба	Спеціалізація (semantic specialization)	Переважно військова боротьба	Політичні фактори, правові школи, історичні війни
«شهيد» (шахід)	Свідок, той, хто дає свідчення (юридичне та моральне)	Термінологізація (terminologization)	Той, хто загинув «на шляху Бога»	Релігійна традиція, хадиси, богословська інтерпретація
«عقيدة» (‘aqīda)	Відсутнє як термін у Корані; корінь означає «зв'язувати», «закріплювати переконання»	Концептуалізація (conceptualization)	Догматичне віровчення, систематизована теологія	Розвиток каламу, інтелектуалізація віри
«نسخ» (насх)	Заміна, скасування або перенесення (у мовному значенні)	Інтерпретаційна трансформація	Теорія аброгації в коранічному праві	Потреба узгодження текстів, розвиток усуль аль-фікх
«غزوة» (газва)	Військовий набіг (доісламський контекст)	Переосмислення + розширення	Релігійно легітимована війна; сучасно – метафоричне використання	Ісламізація поняття, сучасний дискурс
«قتل» (вбивство)	Позбавлення життя	Контекстуалізація	Правове, етичне та символічне значення	Правові норми, моральна інтерпретація, контекст

Список літератури:

1. Al-Āmidī, S. al-D. (n.d.). *Al-Iḥkām fī uṣūl al-aḥkām*. Beirut: Dār al-Kutub al-‘Ilmiyya.
2. Al-Shāfi‘ī, M. b. Idrīs. (n.d.). *Al-Risāla*. Cairo: Dār al-Turāth.
3. Al-Suyūṭī, J. al-D. (n.d.). *Al-Itqān fī ‘ulūm al-Qur’ān*. Beirut: Dār al-Fikr.
4. Al-Zarkashī, B. (n.d.). *Al-Burhān fī ‘ulūm al-Qur’ān*. Beirut: Dār al-Ma‘rifa.
5. Ayoub, M. (1984). *The Qur’an and Its Interpreters*. Albany: State University of New York Press.
6. Blank, A. (1999). *Historical Semantics and Cognition*. Berlin: Mouton de Gruyter.
7. Esposito, J. L. (2002). *Unholy War: Terror in the Name of Islam*. Oxford: Oxford University Press.
8. Fromkin, V., Rodman, R., & Hyams, N. (2014). *An Introduction to Language* (10th ed.). Boston: Cengage Learning.
9. Ibn Fāris, A. (n.d.). *Maqāyīs al-lughā*. Cairo: Dār al-Fikr.
10. Ibn Kathīr, I. (n.d.). *Tafsīr al-Qur’ān al-‘azīm*. Beirut: Dār al-Kutub al-‘Ilmiyya.
11. Ibn Manzūr, M. (n.d.). *Lisān al-‘Arab*. Beirut: Dār Ṣādir.
12. Al-Nahhās, A. J. (n.d.). *Al-Nāsikh wa al-mansūkh*. Cairo: Dār al-Kutub al-‘Ilmiyya.
13. Rahman, F. (1980). *Major Themes of the Qur’an*. Chicago: University of Chicago Press.
14. Al-Rāghib al-Aṣfahānī, H. (n.d.). *Al-Mufradāt fī gharīb al-Qur’ān*. Beirut: Dār al-Ma‘rifa.
15. Al-Ṣābūnī, M. A. (n.d.). *Dalālat al-alfāz*. Damascus: Dār al-Qalam.
16. Al-Ṭabarī, M. b. Jarīr. (n.d.). *Jāmi‘ al-bayān ‘an ta’wīl āy al-Qur’ān*. Beirut: Dār al-Fikr.
17. Al-Tha‘ālibī, A. (n.d.). *Fiqh al-lughā wa sirr al-‘Arabiyya*. Cairo: Dār al-Kutub al-‘Ilmiyya.
18. Watt, W. M. (1998). *Islamic Philosophy and Theology*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
19. Lyons, J. (1977). *Semantics*. Cambridge: Cambridge University Press.
20. ‘Umar, A. M. (n.d.). *‘Ilm al-dalāla*. Cairo: ‘Ālam al-Kutub.

Yassin M. A. SEMANTIC TRANSFORMATIONS OF KEY ISLAMIC CONCEPTS IN CONTEMPORARY DISCOURSE

In contemporary studies of Islamic thought, the issue of semantic transformation of key concepts that shape the religious and legal system is becoming increasingly relevant. This article examines the phenomenon of changing meanings of terms such as ghazwa, jihad, shahid, killing, as well as al-ummiyya and the concept of naskh (abrogation), across different historical and socio-cultural contexts.

The analysis of scholarly sources indicates that the transformation of these concepts cannot be viewed solely as a linguistic process. Rather, it reflects a complex interaction between religious texts, political structures, and social conditions in which Islamic legal tradition was formed and developed. In particular, the concepts of jihad and ghazwa demonstrate processes of semantic specialization, while shahid reflects terminologization, and al-ummiyya illustrates an expansion of interpretive scope.

A separate issue concerns the concept of naskh (abrogation), which plays a significant role in the interpretation of Qur’anic texts and may influence shifts in the semantic emphasis of certain terms within legal interpretation. Diverse approaches to understanding this phenomenon in both classical and modern scholarship indicate the absence of a unified methodological framework.

Moreover, contemporary discourse shows a tendency toward reinterpretation and variation in the understanding of religious terminology depending on ideological, political, and cultural contexts. This complicates an adequate understanding of the original meanings of concepts and necessitates critical analysis that takes into account the historical dynamics of their development.

Thus, the scientific problem lies in the need for a comprehensive study of the semantic evolution of key Islamic concepts, the identification of mechanisms of their transformation, and the assessment of their impact on the formation of Islamic law. Addressing this problem requires an interdisciplinary approach that integrates linguistic, historical, and legal analysis.

Keywords: *semantic transformation, Islamic concepts, jihad, shahid, ghazwa, political discourse, religious terminology.*

Дата першого надходження статті до видання: 24.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 11.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026